

Methods of research: to reach the purpose of the article a number of methods of scientific cognition, namely: scientific literature analysis, induction, deduction, synthesis, generalization, comparison.

Results. It has been defined that use of innovative educational technologies during teaching of the courses «Human Health Examination and Assessment» and «Rational Nutrition Fundamentals» aims to develop the individual characteristics of future bachelors of nursing. One of the vectors of use of innovative educational technologies during teaching of the mentioned courses is the development of productive thinking of medical academy students that, we think, is a requirement of time, a logic step in the development of pedagogical practice.

Conclusions. Training of qualified competitive bachelors of nursing with a high level of professional knowledge, abilities, skills, experience in performing professional functions that meet the modern requirements of scientific and technical progress is an important task of vocational education. Therefore, nowadays, the cornerstone of the vocational training of future bachelors of nursing in medical academies is the renewal and technologization of the educational process. The use of innovative pedagogical technologies in the initial courses of study during students' learning of the courses «Human Health Examination and Assessment» and «Rational Nutrition Fundamentals» is especially relevant. To ensure the flexibility and intensity of the educational process, lecturers of medical academy have to use technologies of active study, technologies of algorithmization of the educational process, modern computer and virtual technologies.

Key words: pedagogical technologies, innovative educational technologies, students, future bachelors of nursing, medical academy.

УДК 378.011.3-057.87:796

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.89.09>

Денисенко Н. Г., Найт Н. Ф.

СЕРЕДОВИЩНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті аналізується роль застосування середовищного підходу у формуванні у майбутніх учителів фізичної культури професійно важливих якостей, необхідних для здійснення їхньої професійної підготовки, заснованої на загальному дидактичному принципі діалогу культур, а в результаті – формуванні у студентів готовності до іншомовної комунікації у роботі за фахом. Зокрема, виявлено можливості застосування середовищного підходу у формуванні готовності майбутніх учителів фізичної культури до іншомовної комунікації. Проаналізовано поняття «середовищний підхід» через низку останніх публікацій сучасних вчених та педагогів. З метою вивчення специфіки підготовки майбутніх учителів фізичної культури розроблено та проаналізовано відповіді авторської анкети, яка мала на меті дослідити суб'єктивне ставлення студентів 2-3 курсів Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради до формування їхньої готовності до іншомовної комунікації. Зроблено висновок, що поняття «готовність до іншомовної комунікації» переважна більшість опитаних пов'язує з умінням ведення дискусії на навчальну чи професійну тематику; роботою спортивних аніматорів у міжнародних оздоровчих центрах; публічними виступами при організації спортивно-масових заходів в готельних міжнародних комплексах; відстеженням нової інформації, що міститься в іншомовних матеріалах для організації нових форм фізичного виховання; користуванням іноземними пошуковими системами для інноваційної організації фізичного виховання в НУШ; аналізом іншомовних джерел інформації та використанням їх для прийняття професійних рішень.

Вказано, що середовищний підхід є центральним у формуванні іншомовної комунікативної компетентності сучасного успішного вчителя фізичної культури, який затребуваний як в межах України, так і за кордоном.

Ключові слова: підготовка, професійна готовність, майбутній вчитель фізичної культури, середовище, підхід, іншомовна комунікація, компетентність.

Необхідність формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до іншомовної комунікації обумовлена процесами гармонізації «архітектури» європейської системи вищої освіти та зміною основоположних педагогічних принципів. При цьому виникає проблема вибору компетентностей, якими повинен володіти сучасний вчитель фізичної культури і які підходи можуть бути ефективними для розширення його професійних функцій. Такі кардинальні зміни у підготовці майбутніх учителів до професійно педагогічної діяльності викликані й новими підходами до фізичного розвитку особистості школяра нової української школи. Вважаємо, що застосування середовищного підходу сприятиме формуванню у майбутніх учителів фізичної культури професійно важливих якостей, необхідних для здійснення їхньої професійної підготовки, заснованої на загальному дидактичному принципі діалогу культур, а в результаті – формування у студентів готовності до іншомовної комунікації у роботі за фахом.

Хоча проблема впровадження середовищного підходу розглядається у цілій низці наукових досліджень, необхідне додаткове вивчення завдань, змісту та методів формування професійних та іншомовних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури у зв'язку з особливостями отриманої спеціальності.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз літератури свідчить, що вченими ґрунтовно досліджено різні підходи педагогічної підготовки у закладах вищої освіти, зокрема сутність і специфіку знань та умінь, які формують основу педагогічної компетентності за допомогою середовищного підходу. Зокрема, теоретичні засади та перспективи впровадження середовищного підходу в професійній освіті досліджувала О. Ярошинська [7]; застосування середовищного підходу у вихованні особистості вивчала А. Баль [2]; роль середовищного підходу у підготовці магістрів освіти до професійно-педагогічної діяльності аналізувала С. Вітвицька [3]; особливості застосування середовищного підходу у громадянському вихованні молоді розглядала у своїх наукових працях М. Бабкіна [1]; значення середовищного підходу до розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів коледжу проаналізовано у наукових розвідках В. Деміденко [4].

Наукові пошуки на основі середовищного підходу також проводили О. Артюхіна, В. Биков, І. Брітченко, В. Желанова, І. Коновальчук, Л. Макар, О. Мітіна, В. Стрельніков, В. Ясвін. Та попри багатоаспектність методології наукових досліджень невіршеним лишається питання створення відповідного освітнього середовища для вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі підготовки нового покоління майбутніх учителів фізичної культури. Це питання є дуже значущим при отриманні результатів подальшого наукового пошуку щодо проблеми розвитку теорії та практики адаптації майбутніх учителів фізичної культури до іншомовного середовища як важливої складової їх педагогічної діяльності в умовах глобалізації.

Мета статті – виявлення можливостей застосування середовищного підходу у формуванні готовності майбутніх учителів фізичної культури до іншомовної комунікації.

Вивчаючи поняття «середовищний підхід» нами було проаналізовано низку останніх публікацій сучасних вчених та педагогів. У своєму дослідженні даного підходу А. Баль вважає, що середовище забезпечує створення простору, у якому, завдяки цілеспрямованій превентивно-виховній діяльності уможливується розвиток соціальності індивіда задля його ефективного соціального становлення і перетворення на суб'єкт соціального розвитку самого себе і соціуму [2, с. 157].

Погоджуємось із науковою позицією Є. Іжко, що для забезпечення іншомовної підготовки вчителів фізичної культури, здатних до продуктивного спілкування, необхідно змінити середовище цілеспрямованого навчання іноземної мови: замінити мету формування і розвитку навичок і умінь, необхідних для переважно навчальної комунікації з його орієнтацією на процес, на нову мету, яка полягає в підготовці до реального спілкування з представниками іншої культури як у побутовій, так і в професійній сфері з орієнтацією на результат такого спілкування [5, с. 94].

Аналізуючи працю В. Мелешко, ми з'ясували, що науковець наголошує на необхідності та важливості впровадження середовищного підходу у діяльність педагогічних колективів, адже він спонукає до пошуку інноваційних технологій, залучення різноманітних засобів для розширення можливостей освітнього середовища, реалізації індивідуальних освітніх траєкторій, активізує участь студентів та педагогів у проектній діяльності, предметних гуртках [6, с. 24–27].

Ми поділяємо думку С. Вітвицької про те, що освітньо-розвивальне середовище закладу вищої освіти – це упорядкований простір, в якому здійснюється розвивальне навчання на основі варіативності змісту, індивідуалізації диференціації, творчої активності студентів у навчальній і позанавчальній діяльності, сучасних інтерактивних технологій, суб'єкт-суб'єктивної взаємодії учасників навчального процесу та передбачає створення сучасного інформаційного та матеріально-технічного забезпечення педагогічного процесу [3, с. 178]. Аналогічної думки є О. Ярошинська, яка зазначає, що середовищно орієнтований підхід дає змогу змінити позицію викладача в діяльності, замість реалізації активного педагогічного впливу на особистість студента є можливість створення для нього освітнього середовища, в якому відбувається його професійне становлення і активний саморозвиток, створюються умови для залучення в освітній процес, застосовуючи весь арсенал педагогічних засобів. Цей підхід дозволяє розробити технологію, яка враховуватиме вплив на всі аналізатори, сприятиме цілісності та гармонійності впливу на особистість [7, с. 104–109].

Тому важливою організаційно-педагогічною умовою ефективного вирішення досліджуваної проблеми вважаємо забезпечення професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури до створення ефективного іншомовного освітнього середовища з урахуванням особливостей професії.

З метою вивчення специфіки підготовки майбутніх учителів фізичної культури в реальній практиці нами було розроблено авторську анкету, яка мала на меті дослідити суб'єктивне ставлення студентів 2-3 курсів Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради до формування їхньої готовності до іншомовної комунікації (всього 53 особи). Частково проаналізуємо відповіді студентів.

Перше запитання анкети «На Вашу думку, чи створені у Вашому коледжі всі необхідні умови для формування готовності майбутнього вчителя фізичної культури до іншомовної комунікації?» мало на увазі коротку оцінку за чотирима категоріями «Так», «Скоріше так, ніж ні», «Скоріше ні, ніж так» та «Ні». Зазначимо, що 48,38 % опитаних студентів вважають, що в коледжі створені всі необхідні умови для формування готовності майбутнього фахівця до іншомовної комунікації. У свою чергу, 22,31 % респондентів зауважили, що скоріше ці умови існують, ніж відсутні. Протилежної думки дотримувалося 23,30% опитаних – їхня позиція полягає в тому, що у коледжі такі умови скоріше відсутні, ніж наявні. На повну відсутність відповідних умов вказали 6,01 % досліджуваних (цей показник ілюструє рис. 1).

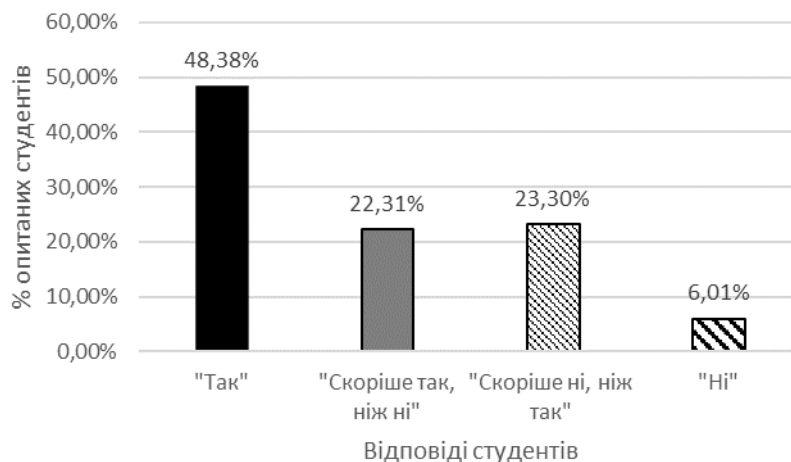

Рис. 1. Суб'єктивне сприйняття наявності у педагогічному коледжі умов для формування готовності майбутнього вчителя фізичної культури до іноземної комунікації

Що стосується другого питання анкети – «Чи важливим є для Вас формування готовності до іноземної комунікації?», то переважна більшість студентів коледжу вважають, що володіння іноземною мовою є для них важливим (94,2 % опитаних). Окрім цього, 2,2% респондентів, що не дали виразно позитивної відповіді на це запитання анкети, все ж таки відповіли у позитивному аспекті – вони позначили формування готовності до іноземної комунікації скоріше важливим, ніж неважливим. Цей показник ілюструє рис. 2.

Рис. 2. Суб'єктивне сприйняття студентами важливості формування готовності до іноземної комунікації в роботі за фахом

Відповіді на наступне запитання анкети: «Чи потрібно майбутньому вчителю фізичної культури вільно володіти іноземною мовою у роботі за фахом?» відобразили майже повну однотайність студентів щодо цієї проблеми – 90,1 % опитаних вважають це необхідним. Студенти пояснюють це тим, що опанування іноземною компетентністю дозволить мати повне уявлення про те, що таке міжнародна спортивна індустрія, ринок оздоровчо-освітніх послуг, для того, щоб вигідно презентувати себе та витримувати конкуренцію з іншими кандидатами на робочі місця в умовах глобалізації. Водночас 3,24 % опитаних не дали виразно позитивної відповіді на це запитання анкети. Цей показник ілюструє рис. 3.

Позитивну відповідь на питання анкети № 4 «Чи пропонуються у Вашому коледжі вибіркові дисципліни, які спрямовані на формування готовності до іноземної комунікації?» дали 44,78 % респондентів. Контент-аналіз дозволив виявити, що майбутні вчителі фізичної культури в першу чергу зазначали такі дисципліни як: «Спортивна термінологія та комунікація іноземною мовою»; «Професійне спілкування іноземною мовою»; «Рухливі та словесні ігри англійською мовою».

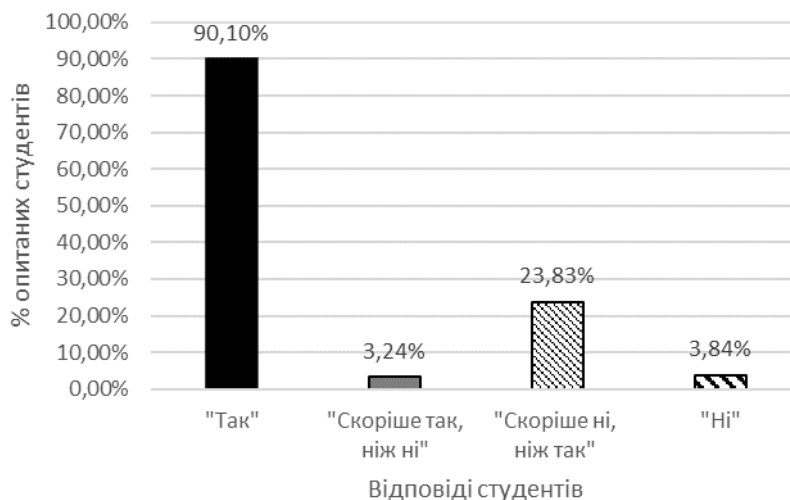

Рис. 3. Суб'єктивне сприйняття студентами важливості вільного володіння іноземною мовою у роботі за фахом

На запитання № 5 анкети «Чи потрібно урізноманітнювати форми і заходи, щоб допомогти майбутнім учителям фізичної культури у підвищенні їхнього рівня готовності до іншомовної комунікації?» розподіл відповідей мав таку структуру: «Так» – 81,25 %, «Скоріше так, ніж ні» – 8,75%, «Ні» – 10,0 %. Таким чином, переважна більшість респондентів вважала, що треба урізноманітнювати форми і заходи, щоб ефективніше допомогти майбутнім учителям фізичної культури у підвищенні їхнього рівня готовності до іншомовної комунікації.

І, наостанок, на запитання № 6 анкети «Чи погоджуєтеся з думкою, що формування готовності до іншомовної комунікації – тривалий і безперервний процес?» відповідь «Так» дали 65,5 % студентів коледжу, а відповідь «Скоріше так, ніж ні» 24,35 % респондентів.

Висновки. Отже, провівши дослідження суб'єктивного ставлення майбутніх учителів фізичної культури до формування власної готовності до іншомовної комунікації, можна зробити такі висновки: поняття «готовність до іншомовної комунікації» переважна більшість опитаних пов'язує з умінням ведення дискусії на навчальну чи професійну тематику; роботою спортивних аніматорів у міжнародних оздоровчих центрах; публічними виступами при організації спортивно-масових заходів в готельних міжнародних комплексах; відстеженням нової інформації, що міститься в іншомовних матеріалах для організації нових форм фізичного виховання; користуванням іноземними пошуковими системами для інноваційної організації фізичного виховання в НУШ; аналізом іншомовних джерел інформації та використанням їх для прийняття професійних рішень.

Для нашого дослідження середовищний підхід є центральним у формуванні іншомовної комунікативної компетентності сучасного успішного вчителя фізичної культури, який затребуваний як в межах України, так і за кордоном. Проте у вітчизняному та зарубіжному наукових колах існує багато суперечок щодо розуміння змісту середовищного підходу та його ролі у становленні вчителя фізичної культури, що зумовлює розширення перспектив для подальших розвідок.

Використана література:

1. Бабкіна М. І. Середовищний підхід до громадянського виховання молоді. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки.* 2017. Вип. 79(2). С. 71-75. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_79\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_79(2)_15).
2. Баль А. Середовищний підхід у вихованні особистості. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.* 2014. Вип. 50. С. 156–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2014_50_27.
3. Вітвицька С. С. Середовищний підхід у підготовці магістрів освіти до професійно-педагогічної діяльності. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти.* 2017. Вип. 15. С. 177-179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2017_15_57.
4. Деміденко В.В. Середовищний підхід до розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів коледжу. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи.* 2014. Вип. 42. С. 51-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_zntndr_2014_42_8.
5. Їжко Є.С. Компетентнісний підхід як основа лінгвістичної підготовки майбутніх перекладачів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія.* 2015. Вип. 208(2). С. 89–101. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2015_208\(2\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2015_208(2)_11).
6. Мелешко В. Середовищний підхід: досвід експериментальної роботи у сільській школі. *Рідна шк.* 2008. № 1/2. С. 24–27.
7. Ярошинська О. О. Середовищний підхід в професійній освіті: теоретичні засади та перспективи впровадження. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* : зб. наук. пр. Умань : Жовтий О. О., 2011. Вип. 4, ч. 1. С. 104–109.

References:

1. Babkina M. I. (2017) Seredovyschchnyi pidkhdid do hromadianskoho vykhovannia molodi [Environmental approach to civic education of youth]. Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Pedagogichni nauky [Collection of scientific works of Kherson State University. Pedagogical sciences]. Vyp. 79(2). S. 71-75. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_79\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_79(2)_15). [in Ukrainian].
2. Bal A. (2014). Seredovyschchnyi pidkhdid u vykhovanni osobystosti [Environmental approach in personality education]. Psykholohopedagogichni problemy silskoi shkoly [Psychological and pedagogical problems of the village school]. Vyp. 50. S. 156–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2014_50_27. [in Ukrainian].
3. Vitvytska S. S. (2017). Seredovyschchnyi pidkhdid u pidhotovtsi mahistriv osvity do profesiino-pedahohichnoi diialnosti [Environmental approach in the preparation of masters of education for professional and pedagogical activity]. Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity [Updating the content, forms and methods of education and upbringing in educational institutions]. Vyp. 15. S. 177-179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2017_15_57. [in Ukrainian].
4. Demidenko V.V. (2014). Seredovyschchnyi pidkhdid do rozvytku profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv koledzhu [An environmental approach to the development of professional and pedagogical competence of college teachers]. Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty [Means of educational and research work]. Vyp. 42. S. 51-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_zntndr_2014_42_8. [in Ukrainian].
5. Izhko Ye.S. (2015). Kompetentnisnyi pidkhdid yak osnova linhvistychnoi pidhotovky maibutnikh perekladachiv [Competency approach as the basis of linguistic training of future translators]. Naukovyi visnyk Natsionalnogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy [Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine]. Seriya: Pedahohika, psykholohiia, filosofii. Vyp. 208(2). S. 89–101. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2015_208\(2\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2015_208(2)_11). [in Ukrainian].
6. Meleshko V. (2008). Seredovyschchnyi pidkhdid: dosvid eksperimentalnoi roboty u silskii shkoli [Environmental approach: experience of experimental work in a rural school]. Ridna shk. [Home school]. № 1/2. S. 24–27. [in Ukrainian].
7. Iaroshynska O. O. (2011). Seredovyschchnyi pidkhdid v profesiinii osviti: teoretychni zasady ta perspektyvy vprovadzhennia [Environmental approach in professional education: theoretical foundations and prospects for implementation]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training] : zb. nauk. pr. Uman: Zhovtyi O. O., Vyp. 4, ch. 1. S. 104–109. [in Ukrainian].

Denysenko N., Knight N. Environmental approach in forming the readiness of future Physical Education teachers for foreign language communication

The article analyzes the role of the application of the environmental approach in the formation of future physical education teachers of professionally important qualities necessary for their professional training, based on the general didactic principle of dialogue of cultures, and as a result, the formation of students' readiness for foreign language communication in the work of their specialty. In particular, the possibility of using the environmental approach in shaping the readiness of future PE teachers for foreign language communication was revealed. The concept of "environmental approach" is analyzed through a number of recent publications of modern scientists and teachers. In order to study the specifics of the training of future PE teachers, the answers to the author's questionnaire were developed and analyzed, which aimed to investigate the subjective attitude of students of the 2nd-3rd grades of the Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council to the formation of their readiness for foreign language communication. It was concluded that the vast majority of respondents associate the concept of "readiness for foreign language communication" with the ability to conduct a discussion on educational or professional topics; the work of sports animators in international health centers; public performances during the organization of mass sports events in international hotel complexes; tracking new information contained in foreign language materials for the organization of new forms of physical education; the use of foreign search systems for the innovative organization of physical education at NUSh; analyzing foreign language sources of information and using them to make professional decisions.

It is indicated that the environmental approach is central in the formation of foreign language communicative competence of a modern successful PE teacher, who is in demand both within Ukraine and abroad.

Key words: *preparation, professional readiness, future physical education teacher, environment, approach, foreign language communication, competence.*